

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

- /KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a szakképző iskolai versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2012

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

„Emberi életnek szebb célja nem lehet, mint küzdeni azokért, akik magukra maradtak.”
(Tamási Áron)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

2. Nevezze meg a példamondat szavainak végén aláhúzott toldalékok fajtáját!

„Építünk hidat tiszta szavakból határok fölé,
S elindulhatunk egymás felé.”
(Nyerges Attila)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

3. Egy-egy rokon értelmű szóval vagy körülírással határozza meg a következő szavak jelentését, majd foglalja is mondatba!

- a) csaknem
.....
- b) csakúgy
.....
- c) csakhamar
.....
- d) csakugyan
.....

4. Értelmezze az alábbi közmondásokat!

a) Ne öntsük ki a fürdővízzel a gyereket!

.....

b) Bölcs ember a házát nem építi fűenyre.

.....

c) Könnyű a békát a tónak ugrasztani.

.....

d) Árnyékáért becsüljük a vén fát.

.....

5. Értelmezze Márai Sándor gondolatsorát! Az írásból emeljen ki legalább négy olyan elemet, amelyet az író értéknek tart!

Az életnek értéket csak a szolgálat adhat, amellyel az emberek ügye felé fordulunk. Ez kissé szigorúan és általánosan hangzik; de ez az egyetlen igazság, melyet minden következménnyel megismertem. Ember vagy, tehát embermódra és az emberek között kell élned.

Embermódra élsz, ha igazságosan élsz. Ha minden cselekedeted és szavad alján a szándék van: nem ártani az embereknek. Ha megkísérlöd – feltűnés és hiú szerep nélkül – segíteni az embereknek. Néha csak azzal, hogy nem hallgatod el az egyszerű igazságokat. Néha csak azzal, hogy nem mondasz tovább, amit mások hazudnak. Néha csak azzal, hogy nem mondasz igent, mikor mindenki kiabál: „Igen, igen!” Egy életen át, következetesen, nem beleegyezni abba, ami az emberek hazugsága, nagyobb hősiesség, mint alkalmilag hangosan és mellveregetve tiltakozni ellene.

A halálos ágyon csak akkor pihenhetsz nyugodtan, ha mindennap, minden öntudatoddal, az igazságot szolgálod. Néha nagyon egyszerű és kicsinyes az igazság. De te ne válogass! Ennyi az élet értéke.

(Márai Sándor)

a)

b)

c)

d)

6. Fejezze ki köz- előtaggal kezdődő összetétellel az alábbi meghatározásokat!

a) Mondatok tagolására, mondatrészek elkülönítésére utaló írásjelek alkalmazása.

=

b) Az az államforma, amelyben a legfőbb államhatalmi szerveket meghatározott időre választják.

=

c) Valami nem egy személynek, hanem a közösségnek a birtokában van.

=

d) A közösségre vonatkozó, a társadalom egészét illető általános kérdés.

=

7. Az egyik osztálytársa rendszeresen és gátlástalanul – a többiek jó ízlését sértve – trágár szavakat használ. Írjon legalább négy érvet, miért kellene változtatnia helytelen viselkedésén!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Javítsa az alábbi mondatok hibáját, majd állapítsa meg, mi bennük a közös vétség!

a) Lehúzza a leplet a titokról.

.....

b) A hölgynek a szemére olvasták a hibáit.

.....

c) A mai győzelmünk a kapusnak tehető be.

.....

A közös hiba:

.....

9. A szavak jelentése alapján húzza alá az alábbi szócsoportok tagjai közül a kakukktójást (az oda nem illőt)! Választását indokolja is!

a) rögvest, íziben, menten, tüstént, később

.....

b) mendemonda, fáma, rigolya, koholmány, dajkamese

.....

c) sudár, langaléta, égimeszelő, pallérozott, nyakigláb

.....

d) kiszipolyoz, kipenderít, kiakolbólít, kiebrudal, kipaterol

.....

10. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!
Készítse el az ágrajzát is!

Éveken keresztül a padlások zugaiból előkerült regények vadnyugati történetei jelentették számomra az „irodalmat”.
(Gál Sándor)

11. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket is – a következő tagolatlan szövegben!

kicsiny nemzetnek létében fenyegetett különös eredetű rokontalan műveltségű nemzetnek amilyen a magyar a könyv százszor fontosabb és drágább mint bármely más nagy nemzetnek magyar könyvet csak mi írhatunk nekünk csak magyar könyvet írhatnak s a magyar könyvet csak mi olvashatjuk el mi a magyar könyvért születünk és élünk s a magyar könyv értünk születik és csak bennünk él

(Ravasz László)

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfajtaéseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

A társainkkal megromlott viszonyt a nyelvhasználat eszközeivel javíthatjuk meg.

Így függ össze a beszédkultúra életünk minőségével.

(Kováts Dániel)

13. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint a következő mondatokat!

a) „Ha emberek közt élsz, vedd ki magad részét minden igaz, becsületes, jogos küzdelemből!”
(Benedek Elek)

.....
.....
.....

b) „Tudom, hogy sokan nem fognak szívesen hallgatni, mert manapság nem szokás az ösökről emlékezni.” (Kós Károly)

.....
.....
.....

c) „A magyarság nemcsak létkérdés, hanem hivatás is.” (Ravasz László)

.....
.....
.....

14. Javítsa az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit, s határozza meg azt is, miféle vétséget követtek el példamondataink közlői!

a) Ez itt az őrnagy személyes édesapjának írt levele.

.....
.....
.....

b) Még nem adta ki a foga fehérjét.

.....
.....
.....

c) Érdeemes lesz Önöknek is velem tartania.

.....
.....
.....

d) Egy Fritz Kaiser nevű férfit megharapta egy kutya, aki belehalt sérüléseibe.

.....
.....
.....

